

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
 Härad: Adress:
 Socken: Y S T A D Berättat av: Fröken Bertha Grönwall
 Uppteckningsår: 1942 Född år i Ystad

Register:

- Familjetradition från år 1982 sid.1 ,30
- Tändsticksfabriker 1,2
- Skydda mot eld 1
- Pulkau 4
- Smuggling 5
- Familjetraditioner 6
- Jul 7 -
- Nyår 7 ,10 ,14
- Trettonhelgen 7,11 ,15,16
- Brängar 7-8
- Bakning 10
- Mårtens 11
- Garvare 12
- Jordbruk 12 ,22
- Stjärngossar 15 ,28
- Knutsgillet 16
- Fastlagen 16-18
- Slå katten ur tunnan 16-17
- Stenkakor 18
- Påsk 18-19,27
- Nyfödda barn 18-19
- Rulla ägg 19
- Picka ägg 19
- Pingst 20
- Utflykter 20
- Midsommar 20
- Majstång 20-21
- Spelmän 21
- Höstgillen 22
- Ljusinbrinningsfester 22
- Första maj 22
- Bäckahästen 23
- Skrämma barnen med 23
- Kommersrådet Lundgren 23-26
- Ungdomens utklädninigar 26
- Marten 26-27
- Kristihimmelsfärdsdag 27
- Kattaf-Frun 28 ,35
- Lagman Sylvan 28-29
- Grisen 36
- Gåsen 38

ACC. N.R.

M 9125:1

Landskap: S-k-a-n-e

Upptecknat av: Walter Welin

Härad:

Adress:

Söcken: Y-S-T-A-D

Berättat av: Fröken Bertha Grönwall

Uppteckningsår: 1942

Född år i Ystad

-]-

En familjetradition sedan 1582.

—Se här har jag en stenålderspilspets, funnen vid bygget 1582. Den skyddar för eldsolycka och får aldrig lämna gården.Under fyrtio år var här i granngården/1855-95/ en mycket eldfarlig tändsticksfabrik,men trots många eldsvådetillbud,brann det aldrig här i fastigheten.Det brann i nästan alla hus häromkring men aldrig i denna fastigheten,Östergatan 32.Den tradition som jag nu berättar om,är på alla sätt och vis säker,ty här har endast bott 3 släkter i fastigheten,nämliken Solter, Mårtensson-Dahl och Löfstedt-Grönwall. Stenålderspilspetsen är funnen i gården i kvarteret Erik vid bygget 1582,det vet vi lustigt nog exakt.Så länge den förvaras på fyndplatsen skyddar den mot eldsolyckor och får således aldrig lämna gården.Det har den inte heller gjort.Se här är den.På gatuhuset över ingången,alltså utåt gatan,satt den tavla,innefattad i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N.R.

M. 9125:2.

Landskap: S. k. å. n. e. Upptecknat av: Walter Welin
Härad: Adress:
Söcken: Y. S. T. A. D. Berättat av: Fröken Bertha Grönwall
Uppteckningsår: 1942 Född år i Ystad

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-2-

kartusch, vilken nu placerats åt gården. Omkring byggherrns
bomärke står följande inskrift inhuggen: "Gud bevare dette
hus mit sin nade for illebran og vade, 1582". Min farfar byggde
det nuvarande huset 1842. I vår familj levde en tradition
om en pilspets som skulle skydda huset, min mor talade om den
min mormor likaså, och min mormor hade också hört exakt det-
samma. Och tänk, en vacker dag fann vi också pilspetsen här i
huset, om vilken vi vet, att den fanns i huset 1582. Traditionen
måste således gå tillbaka till detta år.

Under 40 års tid hade vi Tändsticksfabriken alldeles
inpå oss, och det förekom ofta eldsvådor i detta kvarteret. I
vår fastighet antändes delar många, många gånger men elden
släcktes alltid utan att ha gjort någon större skada. Jag
minns t.ex. att det en gång brann ganska friskt i planket
mellan Tändsticksfabriken och vår tomt och i en gren av ett

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R.

M 9125:3.

Landskap: S-k-å-n-e Upptecknat av: Walter Welin

Härad:

Söcken: Y-S-T-A-D Berättat av: Fröken Bertha Grönwall

Uppteckningsår: 1942 Född år i Ystad

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

bigarråträd, som stod alldeles intill. På ramen där vadmal hru-
kade hängas ut till torkning brann det en annan gång. En hel
räcka höll på att ta eld. På torkvinden brann en annan gång
en stor bunt garn, upphängd till torkning och en annan gång blev
en gren på det stora valnötsträdet, som står alldeles i gränsen
mellan den gamla fabrikstomten och vår tomt tog en gång eld
och blev delvis avbränd. När de om kvällarna arbetade på fabriken
stod ett helt fyrverkeri av gnistor ur skorstenen, och att man
var litet ängslig är lätt att förstå. Men allt gick lyckligt.
Så pilspetsen hjälpte oss alltid, och måtte det fortfarande gå
bra.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R.

M 9125:4

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin

Härad:

Söcken: Y S T A D Berättat av: Fröken Bertha Grönwall

Uppteckningsår: 1942 Född år i Ystad

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skynda dig och kom Pulkau...

-Allt är visst inte glömt från de gamla goda tiderna. Mycket som häände på den tiden då Jöns Bernhard Santesson skrev sina memoarer lever än i dag på folkets läppar. Traditionen kan verkligen leva länge. Jag skall ge ett exempel, som går tillbaka 180 år i tiden. Den ihågkommer ännu de mindre väl valda ord som Fru Pulkau yttrade till sin man, som hon inväntade på rådhusstrappan, när de skulle inför rådhusrätten och skiljjas: "Skynda dig och kom Pulkau, för i dag är det inte till ögabyte du skall". Caroline Grönwall, född Lundbeck, hörde uttrycket som barn på 1840-talet. I början av 1900-talet fann Hovrättsrådet F.U.M. Grönwall underarkivforskning att välaktade köpmannen Pulkaus hustru, född Brink, begått äktenskapsbrott och inför rådhusrätten fick äktenskapet upplöst, varefter hon medan förste mannen levde fick äkta förföraren, Jöran Filenius.

Skriv endast på denna sida!

M.9125:6
ACC. N.R.

Landskap: S. k. å. n. e. Upptecknat av: Walter Welin
Härad: Adress:
Söcken: Y. S. T. A. D. Berättat av: Fröken Bertha Grönwall
Uppteckningsår: 1942 Född år i Ystad

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-5-

"Svenska Millionärer" av Lazarus, 1897, omtalar en son inom detta äktenskap, Jonas Filén, född i Ystad 1745, som 1770 reste till Holland och England för att uppbära och plavera det stora Lansbertska arvet. Han dog 1822 men redovisade aldrig ett öre till arvingarna utan reste med pengarna därifrån till Demerary där han även tillägnade sig de Lambertska plantagerna, som han testamenterade 1784 till sin i Ystad födde broder. Denne avancerade i Kommerskollegium till vice aktuarie och dog 1829 och först 1836 slutredovisades arvet 1,290,000 sedan han först gjort upp med en halvbroder om 15,000 pund. Största delen gavs till välgörande ändamål.

Namnet Filenius väcker minnet av en ystadsbo, Filén, som genom "lurendrägeri" tillskansade sig en kolossal förmögenhet, som testamenterad till en broder, av denne donerades till allmännyttiga ändamål inom landet. Att dessa Filénare voro

Skriv endast på denna sida!

M. 9125:6.

ACC. N.R.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: Adress:
Söcken: Y S T A D Berättat av: Fröken Bertha Grönwall
Uppteckningsår: 1942 Född år i Ystad

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-6-

söner i fru Pulkaus äktenskap med Filenius, vet jag genom
memoirerna. Allt detta är en tradition, som levat muntligt
i min släkt. Jag hörde det av min mor, och hon hade hört det
av sin mor, och i exakt samma form som det återgavs i skrift-
lig form, allt enligt vad min bror, hovrättsrådet Grönwall kunde
draga fram ur arkiv och gömmor. Jag berättar detta som exempel
på en av våra gamla familjetraditioner.

Filén satt med kikaren och spejade efter postjakten
med underrättelser från Demerary. Därav uttrycket "Det var fan,
sad Filén, där han satt, tittade i kikaren och blekna".

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:o M.9125:7.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: Adress:
Söcken: Y-S-T-A-D Berättat av: Fröken Bertha Grönwall
Uppteckningsår: 1942 Född år i Ystad

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-7-

-Hur vi firade julen i mitt hem, jo, det skall jag gärna tala om. Vi var sex barn. Julafhton och nyårsafton och trettonafhton flyttade två drängar och tre jungfrur in i lilla matsalen från drängkammaren. Julklapparna kastades alltid in, det är också en sak som jag omedelbart erinrar mig. Far sa' alltid: "Julen är lång. Nu är den vid Herrestad, nu är den vid Öja, nu är den vid Öja backar", allteftersom julen kröp närmare. Det var vår gamle dräng som fick i uppdrag att kasta in julklapparna. På alle-sammans paketen stod julklappsrim. Vi barn undrade varifrån klapparna kom, ty vi såg ju aldrig vem det var som skötte om inkastningen. Drängen, som kastade in dem, hette Ola Persson och var ifrån Krageholm. Han var en hedersman av första rangen. Han kom till oss den 24 april och var hos oss i 25 år. När han kom till oss hade han just exerverat och redan första dagen han var hos oss var han drunken. Far sa', åt honom i sträng och myndig ton

Skriv endast på denna sida!

M. 9125:8.

ACC. N.R.

Landskap: S. k. å. n. e.

Upptecknat av: Walter Welin

Härad:

Adress:

Söcken: Y. S. T. A. D.

Berättat av: Fröken Bertha Grönwall

Uppteckningsår: 1942

Född år i Ystad

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-8-

"Nu ska' jag säga Ola, att Ola blir inte gammal i det här huset".

Men det justiga inträffade att han sedan den dagen aldrig smakade brännvin eller sprit. Han var hos oss i 25 år. Det var en man av gamla stammen. Han kunde inte skriva och han kunde inte läsa skrivstil utan bara tryckstil. Han gick i kyrkan varje söndag, och om han inte gjorde så läste han en bit högt ur Bibeln.

"Jag ska' stanna i 25 år", brukade han säga. Och det gjorde han också. Drängen fick köra för folk mot dricks, när han hade ledigt. Han kom alltid till far med sina bekymmer och min bror, som är död, skrev hans testamente. Hans bror tjänade här också och likaså hans brorson. Men för att återgå till julfirandet, så var här julutställning i Ystad men inte någon särskild julmarknad. Vi tog fram den gamla jämstaken med ljus i och även en gammal medeltida ljusstake, som vi har i huset. Julgran hade vi alltid,

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Skåne Upptecknat av: Walter Welin
Härad: Adress:
Söcken: Y S T A D Berättat av: Fröken Bertha Grönwall
Uppteckningsår: 1942 Född år i Ystad

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-9-

och det var en stor från golv och till tak. Dessutom hade vi mycket med julklappar och julklappssrim. Efter kaffedrickningen serverades alltid punsch, saft och vatten. Så kom julklappsutdelningen. När julklapparna var utdelade följde supén. Den åts vid nio-tiden. Vi var sex barn, far och mor, en faster, som bodde tvärs över gatan firade också julen hos oss. Butiksfröken var familjemedlem på den tiden. Vi hade enkelt smörgåsbord: smör, bröd, uppskuren skinka, sill, ost. Sedan kom lutfisk och tilltugg till det. Sedan var det gässtek och allt gott till den, svanskon, äpplen etc. Risgrynsgröt kom så ovanpå steken. Desserten utgjordes regelbundet av klenor och mandelmusslor samt god kompot till dem. Till middagen serverades ett gammalt fint vin. Ibland hade vi både rött vin till steken och litet starkare till kakorna. Julöllet var ju också en sak som man inte glömde på julbordet. Samma matritual hade vi

ACC. N:o. M. 9125:10.

Landskap: S-k-a-n-e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: Adress:
Socken: Y-S-T-A-D Berättat av: Fröken Bertha Grönwall
Uppteckningsår: 1942 Född år i Ystad

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-10-

nyårsafton och trettonafton.Trettonafton hade vi i stället
jätmunkar, ty kakorna var då slut.Dessa munkar var stora som en
hand.Vi bakade själva alltingMin far hade ju stort lantbruk.Far
hade själv 25 tunnland och arrenderade dessutom 10 tunnland.
Min far var ju färgare och hade mycket stor affär.I färgeriet
var mycket folk.Alla dessa hade vi inte i kosten året runt men
vid julen blev de alltid trakterade.Vi hade 3 hästar och 4-5
kor, och allt bröd året runt bakades hemma.Jungfrun satte i deg
och slog upp degen.Bröden var meterlånga och när hela baket var
klart, stämplades alla bröden för att vi skulle kunna könna igen
dem.Vi bakade dem nämligen inte i vår egen ugn utan hos bagaren.
Det var drängens uppgift att transportera bröden till bagaren.Vi
bakade grovt bröd och fint bröd hos bagaren.Vetebrödet bakades
alltid i vår egen ugn.Så togs där "ränta".Vi hade slakt hemma

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:oR. M. 9125://

Landskap: S-k-a-n-e
Härad:
Söcken: Y-S-T-A-D
Uppteckningsår: 1942

Upptecknat av: Walter Welin
Adress:
Berättat av: Fröken Bertha Grönwall
Född år i Ystad

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-11-

Och kalven fick leva. Det togs en svinnränta, som köptes av en slaktare. Så röktes det. Till Mårten köpte vi aldrig mindre än åtta gäss. Ett par röökades, minst en användes till å la daube. Vi hade alltid egna svin i stia så länge det var tillåtet. Så hade vi får, ett par tre stycken, som klipptes av jungfrun. Här fanns också en stor hönsård med 40–50 höns och därtill hade vi ankor. Vi grävde en särskild ankdam. Min yngste bror drev hela ankflöckan ut till Nya skolan, Bergmans hejda, där vi hade en stor äng, som far arrenderade. Ån gick till ångvarnen och där drev min bror ankflöckan. Fären och ankomma hade vi i själva gården, och här i gården hade vi också häststall. Denna gård, där vi nu står, var min farmors föräldragård. Min far skulle studera och han hade två farbröder, som var präster. Far låg i Lund och studerade. Hans farbror, kyrkoherden Grönwall, skrev att han var mycket duktig, men så blev

Skriv endast på denna sida!

M 9125:12.

ACC. N.R.

Landskap: S-k-å-n-e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: Adress:
Söcken: Y-S-T-A-D Berättat av: Fröken Bertha Grönwall
Uppteckningsår: 1942 Född år i Ystad

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-]2-

far sjuk och slög om.Han hade två bröder som var garvare.Far hade en sväger,Espersson i Simrishamn,och där lärde han yrket.Far var synnerligen duktig i historia,han hade mera läslust än de flesta,men han blev som sagt affärsman.Far brukade ofta sitta och resoneera historia med rektor Neuman.Men jag skulle kanske säga litet till om julen.Vi satte aldrig granar vid porten och inte heller körde åt fåglarna.Far hade firma men även jordbruk,som på den tiden ansågs höra till en bättre affär.Där nu kasernen ligger var förr stora betesmarker.Varje hussägare hade en soffa utanför sitt hus,ja,t.c.m. framför kasernen stod förr en soffa,som officerarna brukade sitta på.Så satt man där och pratade i skymningen.Vi barn brukade alltid passa på vid 7-8-tiden på kvällen,då hela koflocken kom tillbaka från betet.Korna gick efter en viss rangordning.Jag

Skriv endast på denna sida!

M 9125:3.

ACC. N:R.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Walter Welin
Härad: Adress:
Söcken: YSTAD Berättat av: Fröken Bertha Grönwall
Uppteckningsår: 1942 Född år i Ystad

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-k3-

minns så väl dessa korader från 80-talet. De första komna vi såg vid tullhuset var änkefru Ljungströms, sedan kom konsul Otto Ljungströms djur, kronofogde Eskilssons. Därefter kom våra kor, bl.a. vår "Fröken", som vi kallade en kossa. Sedan kom Isak Nilssons kor, Brydigams, Anders Thulins, apotekare Smiths, Rothsteins och Klemmers. Alla gick i ordning som de bodde. Var och en visste sin rang och så marscherade djuren kväll till kväll hela sommaren. Efteråt var det inte så trevligt på gatan precis. Om dagarna gick jungfrurna ut och mjölkade vid 12-tiden. När de kom tillbaka från mjölkningen hade de alltid mjölken i stora koppar spannar. De vackraste kopparspannarna hade apotekare Smith, ty han hade kemikalier att göra dem rena med.

Vi gick alltid i julottan. I regel hade vi då nya vantar och nya galoscher. Mor var litet halt och gick inte, men far

Skriv endast på denna sida!

M.9125:14.

ACC. N.R.

Landskap: Skåne
Härad:
Socken: Y-S-T-A-D
Uppteckningsår: 1942

Upptecknat av: Walter Welin
Adress:
Berättat av: Fröken Bertha Grönwall
Född år i Ystad

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-14-

väckte hela huset och då hade vi alltid gränen tänd så tidigt på morgon det än var. Vi rullade upp rullgardinerna åt gatan, så att alla ljusen syntes utåt och så drack vi härligt julottakaffe innan vi begav oss iväg. Mor brukade också sätta ljus i fönstren. Här var också eftermiddagsgudstjänst klockan fyra på e.m. och då åkta vi i julkören. Det var alltid fullt hus vid julkören. Apotekare Smith sjöng alltid vid detta tillfälle "helga natt".

Nyårs morgonen gick vi aldrig i nyårsottan. De blåste musik från tornet, jag har hört sägas så. Men jag har aldrig själv hört det. Det var innan jag var född. Men vi satt uppe och vakade in det nya året. Vi brukade också få nyårs gåvor, en små sak, som alltid var välkommen. Det var för resten min bror, Carl Axel, som

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. M. 9125:15

Landskap: S. k. å. n. e. Upptecknat av: Walter Welin
Härad: Adress:
Söcken: Y. S. T. A. D. Berättat av: Fröken Bertha Grönwall
Uppteckningsår: 1942 Född år i Ystad

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-15-

införde bruket att skjuta in det nya året. Bäst som vi höll på med det, kom det en polis. Men följdren blev att detta mod, som min bror Jansemät, alltså med fyrverkeri och smållare, sträckte sig över hela staden. Min bror var i Köpenhamn och hade möjliggjort uppslaget där.

Trettonafton hade vi stora tjocka munkar i stället för klenor. Det var gammal tradition i vår släkt. Den kvällen kom det också karlar och knackade på och ville in och sjunga med stjärnan. En av dessa stjärngossar hade en penningpong och hela sällskapet brukade sjunga ett par sanger innan de trakterades. Denna sed att gå med stjärnan tog fort slut. När jag var barn var det egentligen bara "sluskar" som gick. De varo likväl utklädda i skjortor med stjärnor på och topghuva. Men det var

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. *M.9125:16.*

Landskap: S. k. å. n. e. Upptecknat av: Walter Welin
Härad: Adress:
Söcken: Y. S. T. A. D. Berättat av: Fröken Bertha Grönwall
Uppteckningsår: 1942 Född år i Ystad

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-16-

Jångt ifrån några sångare. De uppförde sig dock alltid ordentligt och de fick alltid pengar för sitt uppträdande.

Här i staden var ju Knutsgille och detta gille firade sin ärshögtid den 13 januari. Mina föräldrar var där alltid. Knutsgillet förde dock inte någon glänsande tillvaro förrän kamrer Wiberg skrev gillets historia. Eljest var här inga större fester på trettonafton eller tjugondagen. Inte heller gick här omkring några och sopade ut julen tjugondagen. Men vi hemma hos oss höll alltid på att trettonafton var lika stor högtidsdag som julafton.

Garvare Grönvall slopade emellertid trettondaysfirandet, och det fann vi mycket upprörande. Han slopade firandet uteslutande för att komma ifrån festandet.

Fastlagen firades med kattutslagning. Det roade sig mina brö-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:o. M.9125:17.

Landskap: S-k-a-n-e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: Adress:
Söcken: Y-S-T-A-D Berättat av: Fröken Bertha Grönwall
Uppteckningsår: 1942 Född år i Ystad

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-17-

der med när de gick i skolan.I ingången till mitt nuvarande luftskyddsrum hängde en tunna i ett rep, och katten var för de unga en stor boll, som de skulle slå ut.Skolpojkar inbjöds till mina bröder.Var och en beväpnade sig med en tvättkittelsåra, en potatisstöt.Så gick de fram en och en och slog ett slag på tunnan i förhoppning att slå ut bollen.Den som slog första staven av fick alltid 50 öre, den som slog sista staven sönder fick också en femticöring.Dessutom trakterades allesammans rikligt, inte minst med nybakade fastlagsbullar.Detta skedde alltid på måndagen.Vi hade alltid hetvägg=saffransbullar och strutar i korsform.Möjligen är strutarna ett gammalt minne från katolska tiden .De kostade i min barndom ett och etthalvt öre ,man fick två stycken för tre öre.Dessa åts till varm mjölk med saffran med ägg i.Skolorna var

Skriv endast på denna sida!

M.9125:18.
ACC. N.R.

Landskap: S. k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: Adress:
Söcken: Y S T A D Berättat av: Fröken Bertha Grönwall
Uppteckningsår: 1942 Född år i Ystad

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-38-

fria till fastan, och ibland var här litet främmande också. Här red också maskerade tåg från Krageholm och Herrestad. Även fruntimmer red litet utklädda då. De skulle slå katten ur tunnan de också. De manliga var också litet lustigt kostymerade. De hade satt pappersblemmor och band i hästmanarna, så att det lyste vackert på dem. Att vi risade varandra fastlagsmorgonen är säkert, ty jag förvarar än i dag ett gammalt fastlagsris i bokskåpet, och det riset har använts mycket länge tillbaka. Far gick omkring med det riset och det gavs små smällar.

Fettisdagen hade vi alltid stenkakor. Min äldste broriflick alltid stenkakor när han kom hem på onsdagen. De var bakade av rågmjöl. Så hade vi ju påskägg. Våra höns värpte så mycket. så den varan behövde vi aldrig köpa av. Vi färgade 7-8 tjog ägg och så ritade vi en del synnerligen vackra. Första gången ett nyfött

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R.

M. 9125:19.

Landskap: S-k ån-e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: Adress:
Söcken: Y-S-T-A-D Berättat av: Fröken Bertha Grönwall
Uppteckningsår: 1942 Född år i Ystad

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-19-

barn var på visit hos den närmsta släktingen fick han eller hon ett ägg, och det skulle betyda att barnet inte skulle svälta. "Första visiten hos farmor" stod det på ägget, även om det inte var vid påsk. Vi färgade påskägg och vi ritade vackra blommor på äggen också. Under påskan brukade vi också roa oss med att rulla påskägg inomhus. Det lades en kudde och en filt på golvet och så började vi rulla ägg. Vi kunde vinna ett halvt tjog ägg. Av faster fick vi fem ägg och av mor fem ägg och så började rörelsen med ett halvt tjog ägg. Far berättade, att när han var pojke så pickade varenda mäniska ägg vid påskan. De stod då ute på gatorna och roade sig med det. Det ägg de lyckades slå söner, det ägget vann de också. De stod då i stora flockar ute i gathörnen och inväntade jämliga motparter att picka med. Men det där har jag själv inget minne av. Några påskeldar tändes här aldrig i Ystad.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:o.

M. 9125:20.

Landskap: S-k-å-n-e Upptecknat av: Walter Welin

Härad: Adress:

Söcken: Y-S-T-A-D Berättat av: Fröken Bertha Grönwall

Uppteckningsår: 1942 Född år i Ystad

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-20-

Till pingsten majade vi alltid. Vi satte då grönt på väggar och över dörrar, och därtill företog vi alltid utflykter. Vi hade själva hästar och körde till skogs. Det skedde alltid pingstdagen. Det var då vi hade dessa utflykter, och det var en så gammal sed, att vi även sedan far sält hästarna alltid hyrde en skjuts. Utflykten vid pingst ville ingen försaka. Vi åkte pingstdagen alltid ut till Pandskogen och annandag pingst tog vi till Bergsjöholm. Då hade vi stor matsäck med oss, biff, paj, fläskomelett i form och kaffe. När vi själva hade hästar så körde vi nästan var söndag till Krageholm eller Bergsjöholm, Marsvinsholm eller Charlottenlund.

Vid midsommar hade vi alltid majstång på vår gård. Vi var lyckliga ägare till ett eget positiv och så kom barnen från

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. M 9125:21.

Landskap: S-k-å-n-e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: Adress:
Söcken: Y-S-T-A-D Berättat av: Fröken Bertha Grönwall
Uppteckningsår: 1942 Född år i Ystad

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-21-

grannarna, de som vi kände, inga andra förstas. I trädgården tog vi pioner och grönt och så gick vi ut till Bergmans äng och plockade blommor. På armarna hängde vi överklädda kransar och i toppen satte vi en krona. Stången fick alltid stå kvar några dar efter midsommar och vi lekte med positivet. Våra drängar slog ihopstången och vi barn klädde den sedan själva. Sedan brukade vi åka ut till Revhusen med höst och vagn, till Missunna, för att besöka majstängerna där ute. Familjerna hade alltid majstång på gårdena. Dessutom hade de nere vid sjön mitt emot teatern, vid Revhusen, och vid Missunna. Där dansade de vuxna och där var också riktig spelmansmusik. Här var Lorens Hackare, som egentligen hette Brodin men som alltid gick under det namnet. Det var en tattare, som spelade mycket bra. Han kunde spela med fiolen på

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R.

M 9125:22

Landskap: S. k. å. n. e. Upptecknat av: Walter Welin
Härad: Adress:
Söcken: Y. S. T. A. D. Berättat av: Fröken Bertha Grönwall
Uppteckningsår: 1942 Född år i Ystad

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-22-

ryggen.

Men en sak måste jag också berätta om, nämligen höstgillena. Dessa höjls på logen, där mitt luftskyddsrum nu är beläget här i fastigheten. Vi hade ju själva lantbruk och hästar och kor och vi hade därför också höstgille. Detta gille höjls så fort skörden var bärigad. På logen, mitt inne i stugan, satte vi upp lyktor och kulörta lampor, och vi hade en spelman från landet som spelade drag spel eller fiol. Trakteringen bestod av risgrynsgröt. Jungfrur, som hade bekanta, bjöds alltid in till denna festlighet och både drängarna och vi barn dansade med till spelmannens musik.

I julinbringningsfester känner jag inte alls till något hem. Första maj gick de omkring och sjöng för egg. Skolorna var fria den dagen. Vi gick till skogen första maj när vi gick i skolan, men några arbetardemonstrationer förekom inte på den tiden.

började 1890.

Skriv endast på denna sida!

M.9125:23.

ACC. N.R.

Landskap: S-k å n e Upptecknat av: Walter Welin

Härad:

Söcken: Y.S.T.A.D Berättat av: Fröken Bertha Grönwall

Uppteckningsår: 1942 Född år i Ystad

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-23-

Vi barn gick ut till skogen och band kransar ,om Jöven var färdiga.

Bäckahästen talade de gamla mycket om här i -stad.När vi lekte med andra ungar ,så kunde det hända,att vi fick ohyra på oss,och efteråt när vi kom hem,blev det oftast finkamning.Jag trodde alltid att de små krypen som vi fått på oss,drog ned barnen i sjön.Jag hade hört talas om Bäckahästen,men jag identifierade alltid Bäckahästen med Jössen.För övrigt skrämdes de gamla oss barn med Busemannen.

Kommersrådet Lundgren var vår granne,och jag skulle därför passa på att berätta litet om honom.Det gick många historier, mest elaka,om denne man.Men alltsammans var förtal.Lundgren blev en rik man,och det gjorde folk avundsjuka.Folk var rysligt stygga

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. M. 9125:24.

Landskap: Skåne
Härad:
Socken: Y-S-T-A-D
Uppteckningsår: 1942

Upptecknat av: Walter Welin
Adress:
Berättat av: Fröken Bertha Grönwall
Född år i Ystad

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-24-

då det gällde Lundgren. Jag hörde mången som sa' till oss barn, när vi lekte invid hans tomt.

-Gå inte in i trädgården, för all-dej, barn, för där går en mördad med sitt huvud under armen.

Det var kommersrådet Lundgrens dräng. Drängen skulle ha begravts i trädgården, sedan Lundgren röjt honom ur vägen. Lundgren var nog oskyldig, det tror jag. Men det är ett faktum, att Lundgren 1826 hade varit rätt hård mot en dräng, och drängen tog livet av sig. Folk trodde sedan att Lundgren slagit ihjäl honom. En sörmerska, som sydde hos oss, berättade för oss att kommersrådet Lundgren reste omkring i en vagn, dragen av hästar, vars tungor hängde ut som eldtungor och det dånade dessutom förfärligt när vagnen for genom stadens gator. En kväll bodde jag ensam här nere i första våningen i vårt hus. Då hörde jag plötsligt

Skriv endast på denna sida!

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
 Härad: Adress:
 Socken: Y S T A D Berättat av: Fröken Bertha Grönwall
 Uppteckningsår: 1942 Född år i Ystad

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

-25-

ett dans så förskräckligt, att min fotogenlampa som jag tände hoppade till. Det var mitt på natten och jag blev förförtigt rädd.

-Det måste kanske vara någon sanning i vad folk berättat, tänkte jag. Det är kommersrådet Lundgren som åker omkring i natt, tänkte jag. Dagen därpå kom mina systrar ned och sa':

-Det var rysligt vad huset skakade i natt.

Far sade:

-Det är ett gammalt hus och det skakar därför lätt vid buller.

En läkare sade:

-Jag trodde att det var ett sjukbud.

Apotekaren hade tänkt det samma och gjort sig redo att gå ned i apoteket.

I tidningen stod sedan en notis: ett jordskalv hade inregistrerats i Lund. Professor Grönwall skrev ett par dagar senare i ett brev:

ACC. N:o M 9125:26

Landskap: S-k-a-n-e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: Adress:
Söcken: Y-S-T-A-D Berättat av: Fröken Bertha Grönwall
Uppteckningsår: 1942 Född år i Ystad

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-26-

"Tag reda på allt om jordskalvet."

Men hur det var, så tänkte jag i alla fall litet på kommersrådet Lundgren den gången.

Mellan trettondagen och tjugondagen klädde man gärna ut sig, och det kom dessutom utklädda till julbjudningen som extra julnöje. Det var ungdom - inte barn. De gick bara inom släkten. Vi hade mycket sidendräkter, stora hattar som varit våra förfäders och de kom väl till pass vid dessa upptåg.

Mårtensafton firades också grundligt. Min bror kom alltid hem till Mårten. Det köptes 8-10 gäss för att inte tala om ankor. Det var en stor festdag med smörgåsbord, gás, risgrynsgröt och dessert. Släkten var dock inte bjuden till Mårten utan det var en intim familjemeddag. Ibland hade dock min bror en studentkamrat

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. M.9125:27.

Landskap: Skåne
Härad:
Söcken: YSTAD
Uppteckningsår: 1942

Upptecknat av: Walter Welin
Adress:
Berättat av: Fröken Bertha Grönwall
Född år i Ystad

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-27-

med sig från Lund. Det hade inte gått att samla hela vår släkt till Mårten, ty den bestod av 30-40 personer. Vi hade också lutfisk vid Mårten och likaså risgrynsgröt. Sedan delade man upp allt detta i två mål: lutfisk och gröt till middag vid ett-tiden, och gäss och dessent till supén.

Kristihimmelfärdsdagen har inte firats på något särskilt sätt i Ystad. De talade inte om första metardagen e.d. Men första april narrades man april. Påskveckans dagar hade också sina särskilda namn, som man inte hör numera: palmsöndag, blå måndag, fettisdag, askonsdag, skärtorsdag. Skärtorsdag var barnens speciella dag. Då satte de "stycken" på ryggen och det var en triumf att se bläckullamärken på ryggen på oskyldiga offer. Men vi vågade inte sätta på vuxna utan bara på unga.

-Nu skall ni få se vad jag har i hatten, sa min bror en gång.

fel, bär vara
dymmalonsdag
(askonsdag till
hörl fastlegren)

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R.

M.9125:28.

Landskap: Skåne
Härad:
Söcken: YSTAD
Uppteckningsår: 1942

Upptecknat av: Walter Welin
Adress:
Berättat av: Fröken Bertha Grönwall
Född år i Ystad

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-28-

Det var en stege, en kvast och en borste som de Platen ska barnen satt dit på hans hatt. Det var det sista upptåget jag sett.

Vad invånarna beträffar, så nämner jag som hastigast Katta-Frun, som egentligen hette Mellblom. De som gick omkring med stjärnan var ofta Harmoniskans pojkar. Här var många fattiga i Ystad som gick omkring och tiggde. Var och en av de fattiga hade vissa bestämda dagar då de kom och fick mat o.d. Thunbergs Gris kom alltid på måndagen och då fick han liksom de övriga fattiga fläsk och bröd och litet annat gott. Till helgerna kom ännu flera. Fattigvården var något helt annat då än nu. Redan i min barndom fanns här en Arbet sinrättning, Ånkehuset=nu Lundgrenska stiftelsen. Lagman Sylvan var svärson till kommersrådet Lungren. Lagman Sylvan gav bort så mycket pengar i form av donationer, ty, sade man, han ville inte ha ett öre, som han fått med sin fru. Han var så rik, att han kunde resa från Ystad till Stockholm med egna

Skriv endast på denna sida!

M. 9125:29.

ACC. N:o

Landskap: S. k. å. n. e. Upptecknat av: Walter Welin

Härad:

Adress:

Socken: Y. S. T. A. D. Berättat av: Fröken Bertha Grönwall

Uppteckningsår: 1942 Född år i Ystad

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-29-

hästar och sven bo på egna slott.Jag umgicks mycket på Öja slott, ty jag var klasskamrat med Elsa Sylvan, en sondotter.När vi blev bjudna dit ut, färdades vi med ekipage och bjöds på fem-sex sorters mat och fem-sex sorters vin plus champagne.Lagman Sylvan var en stor man med gott hjärta.Han var på sin tid stadens störste man.Hejä Ystad var illuminerad när han begrovs.Hans dotter blev gift med en Rosencrantz.

Skriv endast på denna sida!

M.9125:30.

Landskap: S k å n e
Härad:
Söcken: Y. S. T. A. D.
Uppteckningsår: 1942

Upptecknat av: Walter Welin
Adress:
Berättat av: Fröken Bertha Grönwall
Född år i Ystad

-30-

1582 byggdes det här huset. Min farfar byggde om det 1842/fr. Grönwalls nuvarande fastighet/, och då fanns det en pilspets i marken, och den har följt huset. Det är tre släkter som bott här. Gert Solter donator till kyrkan, byggde det 1582. Vår släkt har bott här 150 år och Solter cirka 100 år. Så länge pilspeten förvarades i husets, Ekullen den enligt en gammal tradition skydda mot eld. Den har så gjort med. Men om detta talade vi visst förra gången. I dag skall jag berätta lite om människorna i Ystad förr i tiden. Om vi som nu lever skulle föra några traditioner vidare till unga generationer, så tror jag inte att vi skulle ha så mycket att förtälja i sago- och sägenväg. Vi här i staden läste ju för det mesta sagor, vi hörde inte några berättas. Som stabor var vi ju Jöskunniga i större utsträckning än landbygdens befolkning. Nej, jag tror tvärtom att vi framför allt skulle vilja berätta om de levande människorna, som gick här på gatorna. Det är också traditioner, eller hur? I så fall kan jag säga en del om dem.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 9125:31.

Landskap: S. k. å. n. e

Härad:

Söcken: Y. S. T. A. D.

Uppteckningsår: 1942

Upptecknat av: Walter Welin

Adress:

Berättat av: Fröken Bertha Grönwall

Född år i Ystad

-31-

En borgardotter hette Karolina, ja, det låter nästan som en saga, när jag börjar så här, men det är levande sanning. I min barndom brukade hela flockar av gatpojkar springa efter henne när hon visade sig ute. Hon var för det mesta full och hötte åt pojkarna med sin käpp. Hennes öde var ganska dystert. Hon var född 1830 och var två år äldre än min mor. Fadern var handskmakare. Det fanns ju fornämliga handskmakare i Ystad förr. Hon tillhörde emellertid sedan plebsen. Hon hade blivit förförd och fick ett barn. Skandalen var fullständig och hon blev utstött ur samhället. Följden blev att hon blev alkoholist. Hon brukade gå och tigga, och då kom hon alltid köksvägen. En dag kom hon till Jallande. Jungfrurna där hemma blev obehagligt berörda när de tog emot henne. Men mor gick ut till henne och sade:

— Är Karolina nykter i dag — ejest skalj Karolina gå sin väg.

— Ack, det är bara pojkarna som är efter mig, stönade Karolina.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 9125:39.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: Adress:
Söcken: Y S T A D Berättat av: Fröken Bertha Grönwall
Uppteckningsår: 1942 Född år i Ystad

-32-

Hon fick litet kläder och strumpor och hon slet ut min fars skjorter.

Så dog min mor och jag tog hand om huset. Karolina fortsatte att komma, och jag brukade säga det samma när hon kom:

-Jag märker att Karolina är nyktor i dag.

En dag gav jag henne en vinterkappa. Två dagar senare kom hon tillbaka och sade;

-Här skall frölen få se, kappan är kvar. Men har inte gått till brännvin.

En gång hade jag fått en ny jungfru, som förskrämd kom in och sade till mig:

-Loppen är i köket. Jag tänks inte vara där ensam.

Jag gick ut, och sade:

-Jasa, god dag, Karolina. Hur står det till i dag? Då kan Olga kanske koka en kopp kaffe/Olga var jungfrun/.

Karolina satte sig ned och vi samtalade och Karolina förde sig som en hel dam.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 9125:33.

Länskap: S. k. å. n. e.

Upptecknat av: Walter Welin

Härad:

Adress:

Socken: Y. S. T. A. D.

Berättat av: Fröken Bertha Grönwall

Uppteckningsår: 1942

Född år i Ystad

-33-

En gång medan mor levde kom hon till oss. Hon knackade på stora dörren och frågade efter mor. Mor höll på att klä om sig för att gå bort, men Karolina var envist och ville absolut tala med henne.

Antligen var mor färdig och gick ned i tamburen. Där stod Karolina med ett paket. Det var ett bylte invirat i tjockt tidningspapper. Hon tog paketet och vacklade upp det.

-Det här är till fru Grönwall, för att att fru Grönwall alltid varit så välill emot mig, sade Karolina.

-Men var har Karolina fått fläsket ifrån?, undrade mor.

-Jo, det har jag fått ute på landet av bönderna. Jag har varit där ute och tiggt ihop litet, sade Karolina anspråkslöst.

Karolina gick omkring och tiggde, men för att låtsas göra affärer gick hon omkring och sådde krita att polera fönster med. Trots allt elände fanns det något gott hos henne. En gång kom jag på kyrkogården med litet blommor till vår familjegrav. Det var 1905, det hände. Då såg

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 9125:34

Länskap: Skåne
Upptecknat av: R. Walter Welin
Härad:
Söcken: Y S T A D
Berättat av: Fröken Bertha Grönwall
Uppteckningsår: 1942
Född år i Ystad

-34-

jag Karolina stå framför mina föräldrars gravplatser.

-Jo, ser fröken, jag går aldrig över kyrkogården utan att jag går bort till fabrikör Grönwalls grav, sade hon. Så snälla var de alltid mot mig.

En annan gång mötte jag henne på Strandpromenaden, och hon gjorde en djup bugning för mig och sade:

-Gud välsigne, fröken Grönwall.

Hon hade en dotter, som blev gift i Karlskrona och som fick det bra. Men Karolina var vagabond. Hon hade ingen bostad utan gick omkring och tiggde. När hon dog var hon åttio år. De hade så ofta med tvång satt henne på fattighuset men hon hade alltid försunnit därifrån lika fort som hon kommit dit. "Nu orkar jag inte längre," sade hon sista gången hon fördes dit. "Nu får jag stanna". Några dagar därefter var hon död. En gång var jag och lämnade tvätt till hennes syster och då hade Karolina delirium i en vadbod. Hon var den värsta mänskliga man

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 9125:35

Landskap: S. k. å. n. e. Upptecknat av: Walter Welin

Härad: Adress:

Söcken: V. S. T. A. D. Berättat av: Fröken Bertha Grönwall

Uppteckningsår: 1942 Född år i Ystad

-35-

kunde tänka sig, men mot mig var hon alltid som ett lamm.

Trots allt glömmer jag aldrig Karolina. Jag minns det som i går när hon kom och ville dela med sig av sitt fläsk från Öja, som hon tiggt samman av bönderna, jag minns när hon kom och visade kappan som hon inte sålt till brännvin och jag minns också de många gånger jag stått och vält bland hennes kritburkar. Det är nu tjugo år sedan Karolina dog. Hon brukade påstå, att hon varit läskamrat med mor, men det var fel.

Hon hade aldrig varit läskamrat med mor men väl till mors kusin. Karolina var född 1830, mor var född 1840. Det var tio års skillnad dem emellan.

En annan människa, som folkfantasien gärna sysslade med var Katta-Frun.

Hon hade varit skådespelerska, av tredje klassen. Hon bodde på Änkehuset och hon var alltid förföljd av en svärms pojkar, som ropade "Här kommer k-a-t-t-a-f-r-u-n".

Iyll, endast ovanstående uppgifter!

Landskap: S. k. å. n. e. M. 9125:36.
Upptecknat av: Walter Welin
Härad: Adress:
Söcken: Y. S. T. A. D. Berättat av: Fröken Bertha Grönwall
Uppteckningsår: 1942 Född år i Ystad

-36-

-Snälla fru Grönwall, får jag komma in, för pojken är så stygga emot mig, brukade han säga.

Så fick hon sitta en stund hos oss.

Utanför stod pojkskaran och ropade; "Kiss,kiss,kiss".

-Gå undan pojkar, sade far, när han steg ut på trappan. Så försvann de och Katta-Frun kunde fortsätta sin vandring. Katta-Frun talade inte skånska, utan uppländska. Hon bodde i Änkehuset. Hon hade debuterat på Ystadstetaer men blivit utvisslad, det var hennes levnadsöde. Ringa, men i alla fall nog för att sätta spår efter sig i hela hennes liv.

Nummer tre i detta sällskap var Grisen eller Thunbergs Gris. Han satt alltid på gatorna död full och slöade. Han fick en livränta till sist, men den söp han upp. Hans mor var bokbindaränka. Han var alltid full och gick och slöddrade för sig själv och såg ryslig ut. Grisen var envist som ett troll, och de kunde aldrig få honom på arbetsinrättningen. Hans fru kom alltid på måndagarna och tiggde hos oss. Hans fru var en

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 9125:37

Landskap: S k å n e..... Upptecknat av: Walter Welin.....
Härad: Adress:
Söcken: Y S T A D Berättat av: Fröken Bertha Grönwall
Uppteckningsår: 1942 Född år i Ystad

-37-

"rälig käring",om jag så får uttrycka mig.Att Grisen fick en livränta berodde på en lustig slump.En dag satt han på apotekstrappan,och apotekaren kunde inte komma fram.Han tog med fingret för att väcka Grisen,men i detsamma ramlade den stup fulle Grisen nedför hejla trappan och slog sig illa,så att apotekaren blev tvungen att skaffa honom en livränta.Apotekaren var mycket petig och fin ,och alla mäniskor förvänade sig över att apotekaren ens velat röra vid Grisen men det blev ett dyrt näje för apotekaren.Grisen föll och bröt benet i trappan.En gång kom han på fängelset för fyilleri,och när han blev inskriven,skrev de "mörkhärig" i journalen,men när han fått bada så visade det sig att han var i högsta grad ljushärig.Thunberg hade familj.Det var tre stycken.Flickan blev uppfostrad på barnhemmet och blev bra gift.Hon blev en utmärkt mäniska.Så hade fru Thunberg en son,som var vaktmästare.En annan son hette Berggren,som hyrde hos mig några år.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 9125:38.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: Adress:
Söder: Y S T A D Berättat av: Fröken Bertha Grönwall
Uppteckningsår: 1942 Född år i Ystad

-38-

Så var här Gåsen, som var en förfallen typ det också. Men Grisen tog i alla fall priset. När mina föräldrar var döda, så kom han och ringde på. Jungfrun kom in till mig och sade:

-Fröken Grönwall, Grisen vill tala med fröken.

Där ute stod Grisen.

-Ge mig en peng, gnällde han. Vill fröken vara så snäll och ge mig en peng?

Jag gav honom 25 öre.

-Jasså, bara tjugofem öre, gnällde Grisen. På stora ställen brukar jag aldrig få mindre än 75 öre eller 1 krona. Hos Brüdigams och Kemners får jag inte mindre, förklarade Grisen.

Då tog jag och stoppade 25-öringen i min egen börs.

Beträffande familjeklenoder, så har jag ju redan visat en gammal ljustakte. På 80-talet grävdes här till vattenledning, och drängen fann då en bit tegel, som vid närmare rengöring visade sig

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 9125:39.

Upptecknat av: Walter Welin

Landskap: Skåne

Härad:

Söcken: YSTAD Berättat av: Fröken Bertha Grönwall

Uppteckningsår: 1942 Född år i Ystad

-39-

vara en gammal medeltida ljusstake i form av en kyrkfasad. Den förvittrade när den kom upp i luften; men vi lackerade den och hade den alltid på julbordet. Jag skulle tro att det är en avbildning av Sankt Nicolai kapell här i Ystad. När min far byggde så fann de så många skelet, och då kom rektor Rosselius och dr Andersson. Alla dessa lik som man hittade tillhörde nämligen S:t Nicolai kapell, och därav sluter jag att även ljusstaken tillhörde kapellet. Min far ansåg att den medeltida ljusstaken var en avbildning av Sankt Nicolai kapell. Ljusstaken blev för resten avgjuten till Statens Hist. Museum. När jag kom upp till museet i Stockholm fanns kopian mycket riktigt där, men på etiketten stod: "Kopia, funnen i Lund etc." Men det ändrades på min begäran. Ljusstaken var ju funnen här i Ystad och inte alls i Lund.

Min bror efterlämnde ju stora samlingsar, som nu ligger i bombsäkert valv. Tyvärr kan vi därför inte komma till dem. Min bror

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 9125:40.

Landskap: S. k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: Adress:
Söcken: Y. S. T. A. D Berättat av: Fröken Bertha Grönwall
Uppteckningsår: 1942 Född år i Ystad

-40-

var mycket intresserad av allt som rörde Ystad. En dag kom en gammal
och ville sälja några gamla almanackor. Hon begärde 45 kronor för hundraton,
och min bror bläddrade i dem. Döm om hans häpnad när han fann att
almanackorna handlade om denna fastigheten. "Krigsknektarna slog
sönder alla fönstren", stod det på en sida om denna gården. Dessa
almanackor var skrivna av Jöns Bahl. Dessa almanackor utgjorde på
sätt och vis en nyckel för hela Ystad, ty tack vare beskrivningarna
i dem, kunde min bror utpeka vartenda hus

Ifyll endast ovanstående uppgifter!